

Werken met de Global Goals?

Een handleiding voor gemeenten om succesvol met de Global Goals te werken

'Think Global, Act Local'

Voorwoord

Beste lezer,

Wat goed dat jouw gemeente zich wil inzetten voor een duurzamere samenleving! De Global Goals kunnen hierbij helpen. In deze handleiding staat een stappenplan beschreven dat gemeenten ondersteunt bij het succesvol werken aan en met de Global Goals.

De aangereikte methode is het meest efficiënt bij het ontwikkelen van een Global Goals werkwijze. Mocht je na het lezen van deze handleiding nog niet overtuigd zijn of heb je nog vragen, neem dan vooral contact op met Spectrum. Zij kunnen je nog veel meer vertellen dan wij kwijt kunnen in deze handleiding.

We wensen je veel inspiratie, inzichten en kennis toe bij het lezen van deze handleiding.

Mika Snoeck & Sam van der Pol

Inhoudsopgave

Succesfactoren	5
Stap 1: Nulmeting uitvoeren op de Global Goals.....	6
Stap 2: Starten met een project	8
Stap 3: Reflecteren & leren	10
Stap 4: Opschalen in de organisatie	12
Stap 5: Borgen in beleid	14
Met het oog op 2030.....	16

Succesfactoren

Voor de meest effectieve toepassing van het stappenplan zijn er 5 succesfactoren opgesteld. Wanneer de gemeente deze succesfactoren implementeert zal het stappenplan met meer succes doorlopen worden.

Samen met de gemeenschap is een belangrijke succesfactor omdat de gemeenschap de ervaringsdeskundige is van de leefomgeving. Samen sta je sterker!

Een lokale vertaling maken van de Global Goals zorgt ervoor dat de gemeenschap meer gevoel krijgt bij de Global Goals. Iedere gemeente is anders en heeft een andere context.

Durf te doen. Eigenlijk zeggen die drie woorden alles al. Wees niet bang om fouten te maken, daar kun je immers alleen maar van leren.

Een Global Goals aanjager binnen de gemeente is iemand die bekend is met de Global Goals. Dé contactpersoon die domeinen intern met elkaar verbindt.

Door de maatschappelijke impact te meten wordt het zichtbaar wat de maatschappelijke impact oplevert aan de hand van de Global Goals.

Stap 1: Nulmeting uitvoeren op de Global Goals

Waarom?

Een nulmeting helpt de gemeente om inzicht te krijgen in wat er al gebeurt in de leefomgeving en in het beleid op het gebied van de Global Goals. Dit is een mooi vertrekpunt voor het werken met de Global Goals. Met de nulmeting kan bepaald worden welke doelen ondervertegenwoordigd zijn en waar juist al veel energie, geld en/of tijd in gestoken wordt. Vanuit daar kunnen afwegingen gemaakt worden in de volgende stappen van dit stappenplan.

Wat?

Een nulmeting is een inventarisatie op de huidige situatie. De nulmeting wordt via twee sporen ingezet. Allereerst wordt het huidige beleid van de gemeente geanalyseerd. Zo wordt er inzichtelijk gemaakt welke huidige plannen of doelen al aansluiten bij de Global Goals. In het tweede spoor wordt geïnventariseerd wat er al gebeurt in de lokale gemeenschap.

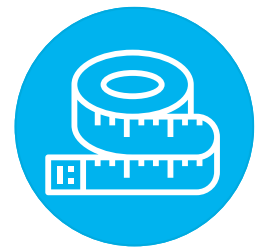
Wie?

De inventarisatie kan worden uitgevoerd worden door de gemeente zelf. Bij capaciteitsproblemen of bij behoefte aan meer specialisatie is het aan te raden om een externe partij in te schakelen.

Wanneer?

De nulmeting is bepalend voor de vervolgstappen en vindt daarom plaats aan het begin van het traject.

Voorbeelden

- **VNG, waarstaatjegemeente.nl**
Op de website waarstaatjegemeente.nl kan de gemeente per Global Goal en en veel subdoelen data vergelijken. De website koppelt open data aan de Global Goals en is gratis te gebruiken.
- **MAEX, de maatschappelijke AEX** Dit is een impactmeter!
De MAEX geeft impact weer op basis van de Global Goals en drukt deze uit in euro's. Het geeft zicht op initiatieven in de gehele gemeente. Voorbeelden zijn Utrecht en Amsterdam.
- **PwC, Het SDG IM-framework** Dit is een impactmeter!
PwC helpt een strategie te koppelen aan de Global Goals. Daarnaast kunnen ze ook bijdragen aan het verankeren in de gemeentelijke organisatie en erop meten en rapporteren.
- **PON & TELOS, SDG monitor**
De SDG Monitor 2023 geeft de gemeente inzicht in de lokale stand van zaken waarin de gemeente zich bevindt op de Global Goals. Met de monitor kan een gemeenten zich ook vergelijken met andere gemeenten.

Stap 2: Starten met een project

Waarom?

Uit onderzoek is gebleken dat starten met een project, zonder commitment in het beleid, een goede zet is. Starten kan door te proberen, hiervoor hoeft het niet nog eens langs de raad ter goedkeuring. Ervaring opdoen loont en het helpt de organisatie bij het begrijpen van de Global Goals.

Wat?

Een project in de buitenruimte leent zich uitstekend als pilotproject. Gezien een project in de buitenruimte aan veel domeinen te koppelen zijn. Een herinrichting, het vervangen van het riool in een straat of een ander soort aanpassing, is een kans om te ervaren hoe de nieuwe Global Goals werkwijze in elkaar steekt. Een manier om dit te doen is door in het aanbestedingsproces te eisen dat de aanbesteder een plan van aanpak maakt voor het project op basis van de Global Goals. Doorloop het pilotproject samen met de gemeenschap.

Wie?

Het pilotproject wordt uitgevoerd door de gemeente en kan meerdere domeinen omvatten. Er wordt vanuit die domeinen een eindverantwoordelijke aangesteld. Deze persoon werkt nauw samen met een aangestelde Global Goals aanjager. Deze aanjager is de verbinder tussen de verschillende domeinen.

Wanneer?

Starten met een pilotproject is onderdeel van de opstartfase wanneer de gemeente start als Global Goals Gemeente. Juist in die startfase is het belangrijk om te experimenteren, te ervaren en te leren. De beste manier om dat aan te vliegen is door te durven doen!

Voorbeelden

- **Gemeente Aalten, herinrichting**

De herinrichting van de Admiraal de Ruyterstraat – Dijkstraat in de gemeente Aalten is een mooi voorbeeld om gewoon met een project te starten. Dit was een herinrichting die al op de planning stond. De gemeente Aalten heeft besloten dat bij het aanbestedingsproces de Global Goals de leidraad moesten vormen voor het plan van aanpak. Met behulp van een focusgroep van inwoners en bedrijven is er gekeken welke doelen nog meer behaald konden worden. Er is sprake geweest van domeinoverstijgend denken, wat de Global Goals mogelijk gemaakt hebben. Hierdoor bleek veel meer mogelijk dan ooit tevoren.
- **Gemeente Hengelo, herinrichting**

De herinrichting van binnenstad Hengelo is een prachtig voorbeeld waar de Global Goals hebben gediend als afwegingskader. Dit heeft ertoe geleid dat er meer dan 1000 actieve participanten hebben bijgedragen aan de herinrichting. Deze participanten bestond uit inwoners, ondernemers, studenten, natuur- en milieuraad, Fietserbond en de gehandicaptenraad. Ook is een SDG speurtocht toegevoegd om mensen meer bekend te laten raken met de Global Goals!

Stap 3: Reflecteren & leren

Waarom?

Reflecteren is belangrijk om vooruit te komen. Een nieuwe manier van werken gaat meestal niet zonder slag of stoot. Leren van het proces dat bewandeld is, helpt bij het aanbrengen van verbeteringen voor een volgend project. Hier is een specifieke stap aan gekoppeld omdat de essentie van het reflecteren en leren benadrukt moet worden. Even stilstaan met alle stakeholders om te leren brengt diepgang en saamhorigheid.

Wat?

Tijdens het pilotproject moeten feedbackmomenten worden ingepland waar tussentijds wordt gekeken naar het verloop van het proces. Dit moet gebeuren samen met alle stakeholders. Binnen de Global Goals werkwijze is het namelijk belangrijk dat alle partijen gehoord worden.

Tijdens deze sessie kunnen stakeholders sparren over het proces en aangeven waar het goed ging, waar verbeterpunten liggen en hoe zij de samenwerking hebben ervaren. Dit biedt een fundament voor verbetering en verdere samenwerking.

Wie?

De initiërende partij van het pilotproject is verantwoordelijk voor het organiseren van de feedbackmomenten met de stakeholders. De Global Goals aanjager binnen de gemeente speelt hierin een belangrijke rol om input uit alle betrokken domeinen te halen.

Wanneer?

De initiatiefnemer van het pilotproject organiseert reflectiemomenten in tijdens en na afloop van het pilotproject.

Voorbeelden

- **Gemeente Aalten, leren door te doen**

Zoals in de stap 2 staat beschreven is de inrichting van de Admiraal De Ruyterstraat – Dijkstraat een voorbeeldproject. Eén van de redenen dat Gertjan Sikking, projectmanager bij gemeente Aalten, dit als succes ziet is omdat zij geleerd hebben door te doen. Gertjan zei hierover:

“Dit project is gestart om te ervaren hoe het is om op die manier te werken. Door te doen leer je en we hebben hieruit belangrijke lessen getrokken.”

Stap 4: Opschalen in de organisatie

Waarom?

Opschalen biedt andere domeinen binnen de gemeente de gelegenheid om kennis te maken met de werkwijze waarin de Global Goals centraal staan. De Global Goals zullen steeds meer gaan leven binnen de organisatie. Opschalen is belangrijk om meer draagvlak te creëren binnen de gemeente. Met dit draagvlak wordt het makkelijker om de Global Goals te verankeren in het gemeentelijk beleid.

Wat?

Opschalen wordt bereikt door projecten uit te voeren in meerdere domeinen van de gemeente. Een project binnen het sociaal domein is bijvoorbeeld een volgende stap. Bij deze stap kan het dus zijn dat een gemeente opnieuw naar stap 2 gaat tot dat de gemeente genoeg draagvlak heeft voor de vijfde en laatste stap. Opschalen vereist een lange adem. Lang niet iedereen binnen de organisatie is bekend met de Global Goals of vindt het lastig om een nieuwe werkwijze toe te passen.

Wie?

Deze stap wordt binnen de gemeentelijke organisatie uitgevoerd. De Global Goals aanjager heeft kennis over verschillende domeinen en kan adviseren waar het beste gestart kan worden. Bij gebrek aan capaciteit kan een adviesbureau zoals Spectrum ondersteunen.

Wanneer?

In principe kan de gemeente nadat een project is uitgevoerd op elk moment starten met opschalen. Voorwaardelijk is dat de stap van Reflecteren & leren doorlopen is. En dat er vanuit het pilotproject voldoende gevoel is gekomen bij de werkwijze.

Voorbeelden

- **Gemeente Deventer, Global Goals in Hanzesteden**

In Deventer is er opgeschaald door internationale samenwerking te zoeken. Deventer is nauw verbonden met het Hanzeverbond en in 2022 hebben zij samen met partnerstad Osnabrück de Global Goals verbonden aan het Hanzeverbond. Daarmee hebben alle Hanzesteden zich gecommitteerd aan de Global Goals en is er een werkgroep 'Duurzame Hanze' ontstaan voor kennisuitwisselingen. Dit is voortgekomen uit de positieve ervaringen die Deventer heeft als Global Goals Gemeente zijnde.

- **SDG-regio Hart van Brabant**

In 2019 is Oisterwijk aangesloten als Global Goals gemeente. In dat jaar hebben zij positieve ervaringen opgedaan als Global Goals gemeente. Zij hebben een motie ingediend om van Hart van Brabant een Global Goals Regio te maken. De regio bestaat uit Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk. Hiermee is het Global Goals beleid opgeschaald naar een regionale samenwerking.

Stap 5: Borgen in beleid

Waarom?

De laatste stap is het verankeren van de nieuwe weg die is ingeslagen, oftewel de Global Goals borgen in beleid. Nu er ervaring is opgedaan met werken met Global Goals en de opschaling is ingezet, moeten de Global Goals een plek krijgen in het beleid. Dit is belangrijk voor de duurzaamheid van de werkwijze. Het commitment in het beleid zorgt voor ruimte in de gemeentelijke begroting en voor het normaliseren van de nieuwe werkwijze.

Wat?

Borgen kan door de werkwijze rondom de Global Goals op te nemen in een nieuw beleidskader of in te passen in het bestaande beleid. Deze laatste optie zal in de meeste gevallen sneller uit te voeren zijn. Inpassen in bestaand beleid kan bijvoorbeeld door de begroting langs een Global Goals lat te leggen.

Wie?

De verantwoordelijkheid voor het borgen van de werkwijze binnen het beleid ligt bij de gemeente en de Global Goals aanjager.

Wanneer?

Pas wanneer het opschalen succesvol is verlopen kan deze stap worden uitgevoerd. Het is belangrijk dat er intern genoeg draagvlak is om het beleid aan te passen.

Voorbeelden

- **Gemeente Goirle**

De gemeente Goirle heeft in haar Uitvoeringsagenda van B&W de Global Goals geïntegreerd. Deze agenda is tot stand gekomen in samenspraak met medewerkers vanuit alle afdelingen. Onderwerpen vanuit meerdere invalshoeken zijn in samenhang met elkaar gebracht in de Uitvoeringsagenda.

- **Gemeente Rheden**

In de gemeente Rheden is besloten om de Global Goals op te nemen in de programmabegroting 2021-2024. Per hoofdstuk staat beschreven welke doelen relevant zijn voor dat hoofdstuk en hoe het programma bijdraagt om de doelen te behalen. Ook zijn er subdoelen beschreven die van toepassing zijn op de lokale leefomgeving. Daarmee zijn de Global Goals geborgd in het beleid. De goedkeuring op deze begroting laat zien dat de gemeente ook achter de Global Goals staan en het beschouwen als meerwaarde voor de gemeente.

Met het oog op 2030

Met dit stappenplan bieden wij een handvat om progressie te boeken met de Global Goals. In de beschrijving van de stappen is duidelijk geworden dat er een aantal succesfactoren zijn:

- Samen met de samenleving
- Durf te doen
- Lokale vertaling van de Global Goals
- Een Global Goals aanjager
- Impact meten

Deze succesfactoren zijn nodig om een project te kunnen starten en later op te schalen. En juist dat opschalen is belangrijk omdat op dit moment het behalen van de Global Goals in 2030 nog ver weg lijkt.

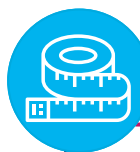
Maar er zijn ook lichtpuntjes; het werk dat onder andere de gemeenten Aalten, Rheden en Hengelo verrichten. Daarom vragen wij alle Nederlandse gemeenten om zich aan te sluiten bij de Global Goals en dit stappenplan te gebruiken. Probeer een project uit en ervaar hoe het is om te werken met de Global Goals. Laten we de kartrekkers als voorbeeld nemen en samen de doelen behalen in 2030!

SAMEN VOOR DE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Hoe werkt het 5-stappenplan?

1. Nulmeting uitvoeren op Global Goals

Het is belangrijk om te zien wat de gemeente en de gemeenschap al doen met de Global Goals. Dit kan inzichtelijk gemaakt worden aan de hand van een nulmeting. De gemeente kan dit zelf uitvoeren of uitbesteden aan een adviesbureau. Voer dit uit aan de start van het proces, zodat een gemeente ziet waar de focus ligt en waar naartoe gewerkt kan worden.

2. Starten met een project

Een project in de openbare ruimte staat ongetwijfeld op de planning voor de gemeente. Gebruik dit om te experimenteren met de Global Goals als kapstok. De Global Goals aanjager begeleidt intern maar zoekt ook de verbinding met de gemeenschap. Selecteer voor de snelste implementatie het eerstvolgende project in de openbare ruimte als pilotproject.

3. Reflecteren & leren

Terugkijken is belangrijk om vooruit te komen. Reflecteer op het pilotproject en leer samen van de nieuwe werkwijze. De initiatiefnemer van het pilotproject is verantwoordelijk voor de reflectie. Hier zijn de gemeente en stakeholders gezamenlijk bij betrokken. De reflectie vindt tussentijds en kort na de uitvoering van een project plaats.

4. Opschalen in de organisatie

Werken met de Global Goals als kapstok is een systeemverandering waarbij integraal werken belangrijk is. Daarom moet het leven in de interne organisatie. Vanuit het pilotproject worden succesfactoren en uitdagingen gedeeld. Het overtuigen van de meerwaarde leidt tot opschaling. Dit gebeurt vanuit de Global Goals aanjager nadat de reflectie is voltooid. Opschalen vereist een lange adem.

5. Borgen in beleid

Het commitment in het beleid zorgt voor ruimte in de gemeentelijke begroting en voor het normaliseren van de nieuwe werkwijze. Dit kan worden bereikt door de Global Goals te integreren in het bestaande beleid. De doelen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het commitment in het beleid wordt uitgevoerd door de beleidsmakers en kan plaatsvinden zodra de opschaling in vrijwel de hele organisatie heeft plaatsgevonden.

5 succesfactoren

Samen met de gemeenschap

Durf te doen

Lokale vertaling van de Global Goals

Global Goals aanjager

Impact meten